

ישראל יכולה לעבור

ממישטר דמוקרטי

למישטר דיקטטורי

מבלי שיהיה צורך

לשנות אף חוק אחד

כאשר הטילה השבוע ממשלת ישראל עוצר על שכונה בעירייה בירושלים, היא עשתה מעשה שאין לו אח ורע במדינה דמוקרטית (ראה הנוון). הרי זה כאילו הטילה מרגרט תאצ'ר עוצר על שכונת האמפסטד בלונדון, או כאילו הטיל ז'ורז' שיראק עוצר על הרובע ה-16 בפאריס.

זה קרה השבוע בשכונת אליטור בירושלים, השכונה החוצצת בין הר הצופים והר הזיתים, והמסקיפה על הרהיבת.

ראשיהעירייה, טדי קולק, כלל לא נשאל.

חוקי הדיקטטור. למעשה זה יש השלכות החורגות מן הסיכסוך הישראלי-פלסטיני.

ירושלים המזרחית היא כיום שטח ריבונות של מדינת-ישראל. המדינה הטילה עליה את החוק, המיפוט והשיפוט של מדינת-ישראל. מבחינה

ראש עיר קולק

עוצר על שכונה אורחית

רישמית, היא חלק מישראל כמו חיפה ותל-אביב.

הטלת עוצר על שכונה אורחית בישראל אינה מחייבת שינוי חוק. מסתבר כי קיימת כל התשתית החוקית למעשה כזה — וגם למעשים חמורים עוד הרבה יותר. לא בשטחים הכבושים, הכפופים לממשל צבאי, אלא בישראל עצמה.

חוקים אלה נשארו מימי המנדאט הבריטי. או שלט בארץ ריקטטור קולוניאלי — הנציב העליון הבריטי, שהתמנה על-ידי ממשלת-בריטניה, ושלא היה כפוף לשום ביקורת דמוקרטית שהיא בארץ.

כאשר קמה המדינה, נותרו כל החוקים האלה על כנם. הם כוסו בתחיקה הישראלית, אך לא בוטלו. זה עבר בשקט.

זה עבר בשקט. רגיל לגמרי.

ישראל מגדירה את עצמה בגאווה כדמוקרטיה היחידה במזרח התיכון. אולם הדמוקרטיה הישראלית תלויה על בלימה מבחינה מישפטית. היא יכולה מחר להתחלף בדיקטטורה, מבלי שיהיה צורך אף בשינוי חוק אחד. המעשה שנעשה השבוע באל-טור לא עורר התנגדות, מפני שזה קרה בשכונה ערבית, ומפני שרוב תושבי ישראל אינם מתייחסים לירושלים המזרחית כאל חלק אמיתי של מדינת ישראל. בתודעה הישראלית, וגם בתודעת השלטון עצמו, זה נשאר שטח-כיבוש.

אולם מה שנעשה באל-טור יכול מחר להיעשות בכל מקום אחר במדינה. החל באום-אל-פחם וכלה בכפר-שלם. צימצום הדמוקרטיה מתחיל למיד בצעד קטן אחד, בשכונה נידחת, כלפי מיעוט בלתי-פופולרי. אך אחרי שנעשה הצעד הראשון, עלול לבוא הצעד השני והשלישי.

אף גוף ישראלי אחד לא זעק השבוע. הצעד הראשון עבר בשקט. העולם הזה 2630

איש אחד בעוצר: מה באמת התרחש במחנה-פליטים, שהיה סגור ומסוגר? עד-ראייה סיפר ליונתן שם-אור

עדות

שנתי 27 קופסות אימפריאל. מחמוד אומר 27, כי זה מה שהוא עישן. לא 30. לא 25. 27.

עם מי היית בבית?

עם אמא שלי, ושתי האחיות. ואבא שלי?

הוא היה בבית השני. יש לנו שני בתים, ולא רצינו להשאיר בית אחד ריק לגמרי.

מה עושים האחים שלך?

אח אחד נמצא באכרד'בי. הוא מנהל-חשבונות, כמוני. אח אחד גר בעזה, ועובד כטייח. זה מה שגם אני עושה עכשיו, בישראל. שתי האחיות שלי — אחת מהן תלמידה, והשנייה מורה. יש לי עוד אח, עומר.

עומר, האח הבכור, נמצא בבית הסוהר בבאר-שבע. שלוש שנים. הבן רות באירגון עוין.

ההורים של מחמוד זקנים. בשנת 1948, כאשר נמלטו מהכפר שלהם ליד בית-שמש, האבא היה בן 40.

זה לא נשמע נורא. זה נשמע כמו עוצר.

הה' החיילים הרביצו ל-90 אחוים מהגברים במחנה. פעם ילד אחד זרק אבן, והם שברו את החלונות של כל השכונה. גם של הבית שלי.

מה זאת אומרת הרביצו? סתם נכנסו לבית והיכו?

כן. הרביצו לך?

לני. מחמוד בוכה. ממש, ברמעות.

גחלים בידיים

מה קרה?

לילה אחד איזה ילד זרק אבן. רדפו אחריו. חיילים נכנסו אלי הביתה.

ומה שהכי מעצבן אותי, אומר מחמוד, "זה שהמציאת שלי נעלם". אבל, האירוע הזה היה לפני חודש. ב-24 בדצמבר. מחמוד הגיע אז לתל-אביב, עבר קצת פחות משבועיים, וחשב שהגרוע מכל כבר מאחוריו. הוא לא מתעניין בפוליטיקה. מה שאיכפת לו זה לחסוך במשך השנה 10 אלפים דולר, כדי שיוכל לנסוע לטאנסה, עיר מצרית בין קאהיר ואלכסנדריה, שם למד את מיקצועו, ושם ממתנה לו ארוסתו המצרית, ראדה, המסיימת עוד מעט את לימודיה-רפואה.

אני, אומר מחמוד כמו ישראלים רבים, בני גילו, "לא מעניין אותי כלום ממה שקורה פה. אני נוסע מפה, לתמיד."

ככה אמר מחמוד לפני שחור אל מחנה-הפליטים אל-בורג', שם נתפס במשך 16 יום, בלי טלפון החוצה, כי לא היו קווי-טלפון. ורק השבוע, ביום הראשון, הגיע לתל-אביב, וסיפר מה היה.

אנחנו מדברים בעברית, מתובלת במלים אנגליות.

מחמוד סיפר מה שהיה, ובגלל המדיניות של צה"ל ודוברו, שמנעה סיפור עיתונאי של השטח בזמן העוצר,

איש לא יצא ממחנה אל-בורג' במשך 16 ימים רצופים. איש גם לא נכנס לשם. צוותי-העיתונות, כמו שליח האו"ם מאראק גולדינג, לא הורשו להיכנס.

רק החיילים היו בתוך המחנה, הנמצא שיבעה קילומטרים דרומית לעזה.

רק החיילים, שהיו שם במשך 16 יום עם 20 אלף תושבי מחנה-הפליטים, והשיגו שם את הניצחון הגדול, ששר הביטחון שלהם רש מהם. הם ניצחו. אין ספק.

הצבא התביית על מחנה-הפליטים, קבע שמות לסימטות הצרות, וצייר אותם בצבע על הקירות: "רחוב החנויות", "כיכר טמבור", "רחוב העצים". הצבא הפך לכרובית במחנה הפליטים אל-בורג' (ריש סגולה) ועשה את המוטל עליו. ואם זה היה קרב, כמו שמתבטאים רבים מהחיילים המשתרמים עכשיו בשטחים הכבושים, והושג ניצחון, מגיע לחיילים רבים צל"ש על מילוי הפקודה במסירות ונחלתהבות, מעל ומעבר.

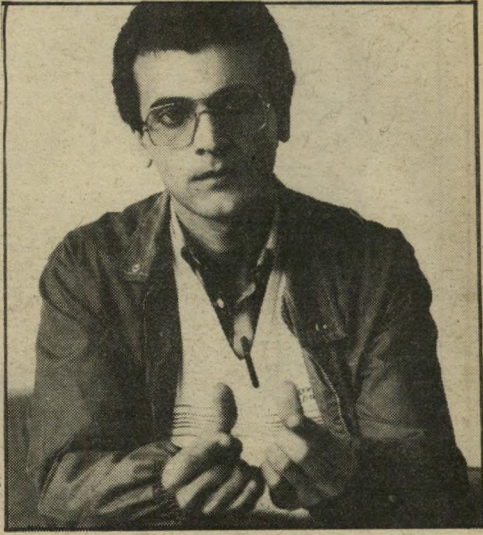
איש לא נכנס למחנה-הפליטים, אבל מנהל-חשבונות צעיר, שרכש את השכלתו באוניברסיטה בחו"ל, שהה כל

"שברו לי את האף..."

"הוא דרך לי על הלחי..."

"לקחתי את הגחלים הבעורות..."

כולם הולכים כמו מסטולים. אהבלים. לא מבינים איפה הם חיים. אין כמעט אחד שלא קיבל מכות. שכן שלי, חאדר, ניפחו לו את הרגל, ולא נתנו לו ללכת לבית-החולים."

החיילים דיברו איתכם בזמן העוצר? מישהו חייד? מישהו הפתבל בד כמו בביראד?

לא. הם היו כל הזמן קשים ככה, כמו ברזל."

ומה הכי מרגיז בעוצר?

הכי מרגיז הכי מרגיז הכי מרגיז זה שפוגעים באנשים שלא עושים כלום. זה הכי מרגיז."

מה האחרים האנשים?

כמו בכנסת. אחד אומר ככה, ואחר אומר אחרת."

ואתה?

אני אני חוסך, ונוסע מפה. עד סוף השנה אני לא פה, אני בטאנסה.

אני רק יודע שאם עוד פעם אחת מישהו יגע בי, אני אעשה משהו, כדי שהרגו אותי. ככה אני לא רוצה לחיות. לא רוצה."

בבית היו גחלים בוערות, בשביל החום. אחד החיילים בא אלי, וביקש ממני שאני אדליק לו את הסיגרטה. נתתי לו את המצית. לא, הוא אומר לי, תדליק לי עם הגחלים. לקחתי שני ברזלים, והרמתי לו גחל מהאש.

אתה לא מבין, אומר לי החייל, תקח את האש ביד. בידיים שלך."

לקחת?

מה יכולתי לעשות? הנה, תראה את האצבעות. שרוף."

אני לא רופא. מה שאני רואה זה ארבע קצות-אצבעות צרובות. והם הלכו?

לא. הם לקחו אותי איתם, לבית סוהר. זה לא בריוק בית-סוהר. עשו במחנה גדר, ולשם לקחו."

מיכלאה.

כן, מיכלאה."

לכמה זמן לקחו אותך?

הייתי שם כל היום. כאתי לשם, וחייל אחד אמר לי לשכב על הריצפה. שכבתי, עם הידיים מאחורי הראש. הוא

הזמן במחנה הנצור, ועבר על בשרו את אירועי-ההווה במחנה-הפליטים אל-בורג'. קוראים לו מחמוד איסמאעיל, ואני מכיר אותו יותר משנה. שקט. חרוץ. הגון. נבון מאוד. הוא עובד בשרי פוצים בתל-אביב, כי אין ביקוש למנ"הליח-שבונות ממחנה אל-בורג', מקום הולדתו.

אן שבור

מה עשיתם בעוצר?

כלום. ישבנו בבית. יום אחד לא היה חשמל, ושלוש ימים לא היו מים."

איך שיתם?

אספנו מים-גשם מגגון האסכסט. זהו."

יצאת החוצה? דיברת עם מישהו?

לא. רק הנשים הורשו לצאת, שעה אחת בכל יום."

אז לא היה לך עם מי לדבר.

לא. שמעתי רדיו וטלוויזיה, ועי-